

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבה נח/של"א של הממשלה
ד' בתמוז תשל"א - 27.6.71

נכחו השרים: ג. מאיר - יו"ר, א. אבן, י. אלמוגי, י. בורג, ח. גבתי,
י. גלילי, ז. ורהפטיג, מ. חזגי, פ. ספיר, נ. פלד,
ש. פרס, מ. קול, ו. שם-טוב, י.ש. שפירא, ז. שרף
נעדרו השרים: י. אלון - בחו"ל, מ. דיין, ש. הלל

מ. ארנון - מזכיר הממשלה
ש. דיניץ - מנהל לשכת ראש הממשלה (בסעיף 640)
י. הרצוג - המנהל הכללי, משרד השיכון (בסעיפים 641,
642-ו)
י. שרון - המנהל הכללי משרד השיכון (בסעיפים 641,
642-ו)

סדר היום: 640. סקירה מדינית
641. תכנית חמש שנים לשיקום הדיור של 47,000 משפחות
642. אכרזה על אזור שיקום בנחלאות - ירושלים
643. המצב בבתי-החולים הממשלתיים

רשמו: ר. שבחאי
י. מימון

640. סקירה מדיניתשד החוץ א. אבן:

אקרים נושאים שיש אתם אפשרות או סיכוי של מעשה, להכדיל מענינים שיש בהם רק ידיעות.

מסתמנת לשבועות ולחדשים הקרובים, אבל בעיקר לשבועות הבאים, מתקפה ערבית נמרצת שבמרכזה עומדת ירדן, והנושא שלה הוא - ירושלים.

(עד כאן רשמה ר.ש. מכאן י.מ.)

משנהו דובר על הנושא הזה בשולי הישיבה הקודמת. בינתיים ברור כי ההכרעה הערבית על הנושא הזה מתגברת. וכאן עומדת לפנינו עמדה אמריקאית מאוד מדאיגה.

אציין רק את התפתחות הענין. מאפריל ואילך מתאונן חוסיין באזני כל אנשי-שיחו על כך, שהוא נידחק לקרן זווית ואין שום דיון מדיני העשוי לספק את תביעותיו, בין שמדברים על הסדר בסואץ או אינם מדברים על הסדר שם; שום ענין, שירדן נוגעת לו, איננו בא על סיפוקו והוא אינו יכול להמנע מפעילות מדינית.

כאשר רוג'רס וסיסקו היו ברבת עמון - ואת זאת הם מסרו לנו - התנפל חוסיין על הנושא הזה ובקש תמורת התנהגות יפה של ירדן נגד החבלנים ונגד פגיעות בגבול - לא להתנגד להעלאת ענין ירושלים על רקע תכניות הבינוי של ישראל, שיש בהן משום שינוי בסטאטוס-קוו.

כאשר רוג'רס דיבר אתנו הוא אמר שהוא התנגד לכך. אבל יש לנו יסוד להניח שההתנגדות לא הובעה ברבת עמון בצורה נמרצת ביותר. שהרי בזמן האחרון גם מגורמים אחרים ידוע לנו, שאמריקה התנגדה במאי וביוני להעלאת ענין ירושלים, תחילה מטעם של טיפול בהסדר החלקי, ביוני, מטעם שיתוק מועצת הבטחון תחת נשיאותה של פורמוזה. אבל מיולי ואילך, תהיה שם נשיאות צרפת, ארצות הברית לא תתנגד להעלאת הענין, וגם אם תנגד מן השפה ולחוץ, אם יבוא הענין לדיון, סבורים הירדנים שהם יזכו בתמיכה, כלומר, ארצות הברית בקשה רק בזמנה את עיכוב ההעלאה על סדר היום.

כאשר דברו רוג'רס וסיסקו אתנו, הם חזרו לנושא של ירושלים בכמה הקשרים: מדוע אינכם עוזרים למניעת העלאת הענין על סדר היום? למה התכניות הללו? ואם יש לכם תכניות, מדוע הפירסום הרחב לתכניות? למה אתם מקיימים פרסומת על יהוד ירושלים? למה לא תדברו ותפעלו על פיתוח העיר לכל תושביה? למה אתם מסתבכים עם ואתיקן על רקע ההודעות והפעולות הללו וכו'? אם כי בסופו של דבר אמרו רוג'רס וסיסקו, שהם מתנגדים להעלאת הענין; אבל מי הם שיוכלו למנוע את זאת? באחת מארוחות הערב החזיקו את ראש העיר בדיון נוקב, סיירו וכו'. רוג'רס אמר: יש הרבה דברים יפים, אבל אתם יוצרים רושם בחוץ כאילו אתם מפתחים את ירושלים רק לטובת היהודים. כאשר רוג'רס היה ברומא, דיבר עם האפיפיור, והוא רוג'רס אומר כי האפיפיור טוען, לא שאנו מזלזלים במקומות הקדושים, אלא שיש לנו למעשה תכנית ליצור בירושלים מצב שנוצרים לא יוכלו לחיות בירושלים, שאנחנו גורסים ירושלים כולה יהודית.

מאז ועד היום, כמעט כל שבוע, רמז שחסיין יותר ויותר לוחץ. בלונדון מוסרים לנו על כוונה ירדנית לפעול בחודש יולי. בפריז ישנה הנחה, היות והנשיא התורן במועצת הבטחון ביולי הוא צרפתי, יקל הדבר על העלאת הענין דווקא ביולי.

השיחה האחרונה היתה בין רבין לסיסקו. סיסקו

אמר:

"IT WOULD HELP IF ISRAEL WOULD GIVE US SOMETHING.....TO JORDAN'S STATUS IN EAST JERUSALEM."

הוא אומר שעדיין עושה ארצות הברית הרבה כדי למנוע את העלאת הנושא על סדר היום, מצינו את כל הטיעונים, אולם ישראל לא תרמה, לדעתו, תרומה למנוע את העלאת הנושא, וביחוד הרעת היחסים עם הואתיקן לא תרמה לתדמיתנו בנושא זה. כאשר נשאל סיסקו: אבל אם יעלה הענין, מה תעשה ארצות הברית? הוא אמר שאין הוא מוסמך לענות כי טרם נתגבשה העמדה. השיקול המרכזי הוא לא להשאר מבודדת.

אם כן, אם תהיה הצעה שדק תמתח ביקורת על צעדים חד-צדדיים בירושלים, עלינו להיות מוכנים לכך שארצות הברית תהיה מוכנה לתמוך בהצעה כזו. עלינו להבין, כך אומר סיסקו, שיש להביא בחשבון אפשרות של תמיכה אמריקאית בהצעה, אם היא תצטמצם לנושא זה.

השר י. גלילי:

אני חושב שאם ישראל לא תתמוך בארצות הברית,

היא תישאר מבודדת!

שר החוץ א. אבן:

אלה הם הדברים, וכאשר מחברים את כל החוטים, ברור שהם השאירו נדוניה ברבת עמון. לאמור שאם תעלו את הענין ותעלו אותו בצורה מתונה ולא תפריזו - לא נתנגד. על כל פנים, זוהי התרשמות ברורה שקלטו הערכים ובעיקר יודן. כאשר קוראים את הגמגומים הללו, ברור שהדיבורים על הרתעה אינם כנים; אלה אינם דיבורים ואינם אומרים שיש בהם כדי להרתיע. אם הם אומרים, איננו

בעד זה שתעלו את הענין, אבל אם תעלו - נתמוך בכס, אין לראות זאת כעצה אמריקאית לא להעלות את הענין.

עכשיו אני עובר לחזית הוואטיקן ולחזית חדשה לגבי מוזכיר האו"ם וארמון הנציב. כי נוסף על כל הבעיות העיוניות והתיאולוגיות והמדיניות, יש שתי נקודות-מריבה. הוואטיקן היה גם כן רדום, יחסית, בענין ירושלים, זמן מרובה. הוא התעורר במרץ רב עקב הויכוח בישראל על תכניות הבינוי, ומאז הם מוסיפים ואומרים כי הם חשים כאן שינוי בעמדת ישראל: במקום הודעות על פיתוח העיר לכל תושביה, הם רואים פה מגמה של ייחוד, שאנחנו תופסים שהעיר כולה צריכה להיות עיר יהודית וציונית. אין להם ערעורים על הטיפול במקומות הקדושים, אבל השאלה המעסיקה את האפיפיור היא: מה גורל צאן מרעיתו? מה גורל העדה הנוצרית? אגב, גם בשיחתו אתי באוקטובר 1969, הוא דיבר מעט מאוד על הפילוסופיה ועל התיאולוגיה ועל המקומות הקדושים, והוא דיבר הרבה מאוד על הענין הזה, על אנשי צאן מרעיתו, שהוא חש כלפיהם שהם בניו, שיש לו איזה יחס של TUEHAR כלפיהם. הוא חזר על כך במספר הודעות.

אומרים בסוגרים כי הדברים שהצהיר אינם חורגים מכל ההודעות הקודמות. גם פה הוא עוקף את המושג של בינאום טריטוריאלי, אבל פה הוא מגיע לסדר חדש של הדגשות: הדגש הראשון והדגש השני.

הדגש הראשון: חובת ה-TUEHAR שלו על האוכלוסיה הנוצרית, חובת האפטרופסות שלו על הנוצרים, על מנת שהאוכלוסיה הנוצרית תוכל לחיות בחופש ובנורמליות. על זה הוא אומר: זהו דבר שלא נוכל לוותר עליו; הוא עצמו חש שיש לנו אפטרופסות על הנוצרים, וכאן הוא מוסיף שאכן כל הנוצרים חושבים כך.

דבר שני: יש גם השאלה הכללית של ירושלים. פה יש כאן ענין שהוא חושב שהוא חיובי, ואנחנו מתוך כבוד וידידות משתדלים לנהל פעולה של הסברה, כלומר, כלפי אחרים, שענין כולם הוא שהעיר תהיה מוגנה על ידי סטאטוס

מיוחד, על ידי אמנה מיוחדת, מובטחת על ידי איזו סמכות משפטית בינלאומית, PRESIDIO משפטית בינלאומית. גם על הנושא הזה הוא חוזר. בשיחה אתי הבהיר שהוא מתייחס מהאו"ם, כי האו"ם כבר איננו קאתולי כפי שהיה ב-1947. באו"ם ישנו רוב גדול של עובדי כוכבים ומזלות, של כל מיני עכו"ם. אבל אולי יש כאן מקום לאיזה שהוא גוף בין-דתי, איזו שהיא סמכות - לפעמים הוא אומר דתית, לפעמים אוניברסאלית, משפטית, בינלאומית - צריך להיות סטאטוס שיקבע שירושלים היא מרכז של מפגש, של שותפות-לב, של שותפות-שלום, של שותפות-אמונה. למטרה זו, הוא אומר, אנו משתדלים, תוך כבוד וידידות לנהל פעולה של הסברה. לגבי הדבר הראשון של הנוצרים וכו', איננו מדבר על הסברה. הוא אומר שיש לו אפטרופסות, TUTELAR, יש לו זכות בשם הנוצרים. ביחס לדבר השני, אין הוא אומר שהוא מדבר בשם כל הנוצרים. ידוע הדבר שנוצרים אחרים אומרים שאין זה מעניין אותם, הם מעוניינים בנושאים ממשיים, אין הם מעוניינים בתאולוגיה שלו. לגבי הנוצרים וגורלם, הוא אומר - כל הנצרות אתי.

לגבי האמנה, הוא פונה לצדדים ומנהל אתם דו-שיח

וכו'.

כאשר יורדים מן המרומים הללו, אתה מגיע לפעמים לדברים פרוזאיים מאוד. הם אומרים שהיו בעיות, בעיקר באמצעות הנציג שלהם כאן. יש סעיף בחוק החינוך שלדעתם לא יאפשר להם לקבל הכרה למורים קאתוליים בירושלים. ישנם שני כפרים, שצה"ל מטעמי בטחון נאלץ להרחיב את שליטתו בהם, ורוצה הגורל שהם נוצרים. אגב, הנציגים של ואתיקן אינם מתביישים להציע אפליה לטובת הנוצרים: לך לאיזה כפר מוסלמי, תעשה שם מה שאתה רוצה, פה יושבים נוצרים, אולי תוכל לסדר משהו מיוחד.

התעוררה בעית נוטרדם, שזכר לקנינה של האוניברסיטה העברית, על ידי עיסקה מאוד מסובכת, על ידי עיסקה-ממון. על כל פנים, ברור שהרכה כסף נדבק להרכה ידים, אולי ידים לא נקיות ביותר, כפים נוצריות ואחרות. פה הם רועשים ואומרים שזהו המבחן. אין להם בכלל הרבה אדמה

בירושלים. לעומת היוקרה הבינלאומית שלנו על השטח, הם פה פחות חזקים מאשר הארמנים, האורתודוקסים, היוונים וכו', והם יראו מבחן חדש לרצונה הטוב של ישראל ונכונותה להחזיר את המקום ההוא.

נשיא האוניברסיטה הרמן סבור כי יש נימוקים גם של האוניברסיטה להסתלק מעיסקה זו, כי היחס שהם מייחסים לזה הוא לאין שיעור גדול יותר מאשר חשיבות העניין בשבילנו. אבל אין ספק שאם הדבר הזה יימשך ואם לא נמצא דרך לסתור את התיאוריה שנשתרשה אצלם מאוד, שהחלטנו על תפנית במדיניותנו ועל חשבון יכולת הקיום עם הנוצרים - ברור שהם מצטרפים לכל האווירה השלילית הזאת.

הגיע אלי כומר ישועי, שאומרים כי הוא כל הוואתיקן. והוא חזר על אותם הדברים שאמנם יש להם דוקטרינה ושהדוקטרינה צריכה להיות שונה ממה שהיתה. לא ברור כיצד להביע את העניין הבינלאומי, אבל העיקר הוא התכלית שצריכה לספק כמה חביעות מיוחדות שלהם, ובמיוחד אם אין זה נכון ש"מדיניותכם מבחינת השיכון והבינוי מיועדת לדחוק כליל את רגליהם של הנוצרים" - תפגינו את זה על ידי מעשים ודיבורים, תודיעו על שיכון נוצרי. הוא שיבח הודעות של ראש העיר שנוהג לומר שהעיר מתפתחת לטובת כל תושביה. למה לא תחזרו להדגשה זו? ושוב נוטרדם, ושוב הכביש, ושוב חנוך.

על כל זה יש לנו שמחה נוספת: ארמון הנציב. שלוש שנים וחצי נרדם העניין הזה ושוב אחרי הויכוח על התכנית של בינוי, מתעורר או-טאנט ושואל: אני שומע שיש תכניות בינוי וכו'. הוא התחיל לשאול למחרת הדיונים הללו: מה לגבי ארמון הנציב?

אני רוצה לרענן את זכרונה של הממשלה. הגענו בעניין זה למודוס וויונדי באוגוסט 1967. המודוס וויונדי התבסס למעשה על הסכמה לא להסכים "AGREEMENT TO DISAGREE".

אנחנו אמרנו: הבית הזה שייך לנו במאה אחוז. הואיל ויש לנו אופי יפה, אנחנו מרשים לכם להשאר ברכע או בשליש של החחום, על מנת שמנגנון הפסקת האש יוכל לפעול. והואיל והדברים נדונו אז עם באג' ועם כמה אחרים בצורה פראגמטית, הרי שאפשר להסתדר מעשית בשליש שהשארנו בידם. הם שמרו על עמדתם המשפטית, ציינו שיש בינינו חלוקי דעות, אבל פעלו ולא עוררו את העניין עד הימים הראשונים של 1971, כאשר הם שואלים למשמעות התכניות שלנו.

שר השיכון ז. שרף:

לא בנו אותו השטח, יש רק תכניות.

שר החוץ א. אבן:

הם אומרים מה שהם אומרים. אנחנו משננים את התיאוריה שלנו, את הדוקטרינה המשפטית שלנו. כתבנו בשנת 1967 פעמיים, ובפעם האחרונה ביוני השנה לאמור:

"THE PERMANENT REPRESENTATIVE OF ISRAEL IS INSTRUCTED TO POINT OUT THAT THE VIEWS OF GOVERNMENT OF ISRAEL HAVE BEEN CLEARLY STATED IN HIS NOTE OF 8 MARCH 1971, REITERATING THE POSITION OF THE GOVERNMENT OF ISRAEL, AS EXPRESSED IN HIS LETTERS OF 29 JUNE 1967 AND 22 AUGUST 1967, IN WHICH THE SECRETARY GENERAL WAS INFORMED THAT THE GOVERNMENT OF ISRAEL HAS AGREED TO ENABLE GENERAL BULL AND HIS STAFF TO USE "GOVERNMENT HOUSE" AND THE SURROUNDING AREA THEREIN REFERRED TO, FOR THE PERFORMANCE OF THEIR DUTIES IN CONNECTION WITH THE CEASE-FIRE RESOLUTION OF THE SECURITY COUNCIL. IT IS ON THE BASIS OF THE AFOREMENTIONED LETTERS THAT GENERAL BULL AND HIS STAFF WERE ENABLED TO USE "GOVERNMENT HOUSE" AND THE SAID SURROUNDING

AREA.

AS STATED IN THE LETTERS OF THE PERMANENT REPRESENTATIVE OF ISRAEL OF 8 JANUARY 1971 AND 8 MARCH 1971, THIS POSITION REMAINS UNCHANGED."

כך אנחנו נוהגים לחשיב והם נוהגים לחשיב, שלנו, לאו"ם, יש תפיסה משפטית אחרת. הפעם הם לא משיבים תשובה כזאת, אבל מדברים על פעולה. בשיחה באפריל אמר היועץ המשפטי סטברופוליס את הדברים האלה: הנה, יש חילוקי דעות משפטיים, הם אינם תיאורטיים, כי אנו שומעים שיש תכנית לבניה, על כן או"ם מסתמך על אמנה שישראל חתמה עליה:

THE CONVENTION ON THE PRIVILEGES AND IMMUNITIES OF THE UNITED NATIONS.

לאמור, או"ם טוען שיש לו רכוש בכל מיני מקומות, יש לו רכוש באיסט ריווער בניו-יורק, יש לו רכוש בג'ניבה, יש לו רכוש בירושלים ויש לו רכוש ברומא. אם יש סכסוך בין הממשלה, בעלת השליטה, והאו"ם, הרי בהסכם כתוב לאמור:

"ALL DIFFERENCES ARISING OUT OF THE INTERPRETATION OR APPLICATION OF THE PRESENT CONVENTION SHALL BE REFERRED TO THE INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE, UNLESS IN ANY CASE IT IS AGREED BY THE PARTIES TO HAVE RECOURSE TO ANOTHER MODE OF SETTLEMENT. IF A DIFFERENCE ARISES BETWEEN THE UNITED NATIONS ON THE ONE HAND AND THE MEMBER ON THE OTHER HAND, A RECOURSE SHALL BE MADE FOR AN ADVISORY OPINION ON ANY LEGAL QUESTION INVOLVED IN ACCORDANCE WITH ARTICAL 69 OF THE CHARTER AND ARTICLE 65 OF THE STATUTE OF THE COURT. THE OPINION GIVEN BY THE COURT SHALL BE ACCEPTED AS DECISIVE BY THE PARTIES."

מדובר על האמנה שחתמו עליה. והם אומרים: אנחנו מפנים את תשומת ליבכם לכך שאם יש סכסוך על רכוש או"ם, בין או"ם ובין המדינה בעלת השליטה, הסכמתם איך להסדיר את העניין הזה, כי אתם חתמתם על האמנה הזאת.

שר הפנים י. בורג:

איך הם נעשו בעלי רכוש?

שר החוץ א. אבן:

THE IMMUNITY OF THE UNITED NATION PREMISES.

הם טוענים לבעלות על הכל.

"IMMUNITY OF THOSE PREMISES FROM SEARCH, REQUISITION, CONFISCATION, EXPROPRIATION AND ANY OTHER FROM THE INTERFERENCE, WHETHER BY EXECUTIVE, ADMINISTRATIVE, JUDICIAL OR LEGISLATIVE ACTION, IN ACCORDANCE WITH THE CONVENTION ON THE PRIVILEGES AND IMMUNITIES OF THE UNITED NATIONS, TO WHICH ISRAEL ACCEDED ON 21 SEPTEMBER 1949. IT WILL BE RECALLED THAT IN THE NOTE OF 12 APRIL 1971 FROM THE SECRETARY GENERAL, REFERENCE WAS MADE TO THE PROCEDURE FOR SETTLEMENT LAID DOWN IN ACTION 30 OF THE CONVENTION ON THE PRIVILEGES AND IMMUNITIES OF THE UNITED NATIONS. THE TEXT OF SECTION 30 IS AS FOLLOWS: "ALL DIFFERENCES ARISING OUT OF THE INTERPRETATION OR APPLICATION...."

"AFTER THE LONG CORRESPONDANCE WHICH HAS TAKEN PLACE IT IS CLEAR THAT LEGAL DIFFERENCE ARISING OUT OF THE INTERPRETATION OR APPLICATION OF THE CONVENTION HAVE ARISEN BETWEEN THE UNITED NATIONS AND THE GOVERNMENT OF ISRAEL, INVOLVING LEGAL QUESTIONS WHICH NEGOTIATIONS HAVE FAILED TO RESOLVE."

אם יש חילוקי דעות על נושא מסוג זה, הרי אתם ואנו הסכמנו שבית הדין בהאג יכריע. והוא מוסיף:

"FAILING AN EARLY RECONSIDERATION OF ITS POSITION BY GOVERNMENT OF ISRAEL, IT WOULD BE THE INTENTION OF THE SECRETARY GENERAL TO PROPOSE TO THE SECURITY COUNCIL OR TO THE GENERAL ASSEMBLY THAT THE REQUEST BE MADE FOR AN ADVISORY OPINION ON THE LEGAL QUESTION INVOLVED. IN THIS CONNECTION, THE SECRETARY GENERAL HAS RECEIVED INFORMATION THAT BULLDOZERS OPERATING WITHIN THE PERIMETER OF THE UNITED NATIONS PREMISES AT THE GOVERNMENT HOUSE AS CONSTITUTED ON 5 JUNE 1969 ARE ENGAGED IN PRE-CONSTRUCTION WORK, IN THE PROCESS OF WHICH THEY HAVE DESTROYED A NUMBER OF TREES AND DONE OTHER DAMAGE IN THE AREAS WHICH HAVE NOT YET BEEN RETURNED TO THE UNITED NATIONS. THE SECRETARY GENERAL WOULD AGAIN URGENTLY REQUEST THAT PENDING A DETERMINATION OF THE LEGAL ISSUES, THE GOVERNMENT OF ISRAEL STOP ALL WORK IN THE AREA."

הם טוענים שיש בולדוזרים בתוך השטח שהסכמנו שיישארו בו.

באנץ' איננו קיים, וזה גם כן מחריף את העניין, כי אנחנו מצויים שם בידי המשפטנים שלהם, בעיקר סטברופוליס. הוא אומר: "אנחנו עוררנו את העניין רק מפני שאתם התחלתם בעבודות הכשרת הקרקע לקראת בניה בתחום של הארמון. זהו שטח UNDER DISPUTE ואיננו מבינים לשם מה מצאתם לנכון להוסיף על כל בעיות ירושלים המסובכות בלאו הכי." הוא רומז שאם לא נעבוד הוא יכול לקחת חזרה את ההצעה שלו. אבל כיוון שאנחנו חלוקים בינינו - בפעם הראשונה יש מכתב מהמזכיר הכללי בעניין זה - נלך ונתדיין לא על עניין ירושלים בכלל, אלא על העניין המיוחד: IMMUNITY OF THE UNITED NATIONS PREMISES. הוא רוצה להפעיל את זאת. הוא אומר שצריך לפנות למועצת הבטחון, או לעצרת, כי אי אפשר לבקש את ה-ADVISORY OPINION, אלא אם כן שני הצדדים יסכימו לכך. אמנם אפשר גם בלי זה, אבל הוא איננו מניח שאנחנו נסכים.

אני רוצה לסכם את ענין ירושלים. יתכן מאוד כי כאשר הירדנים ישמעו על הבשורה הזאת, הם ירכבו לתוך מועצת הבטחון על הכנפים של המזכיר הכללי.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

על הבולדוזרים.

שר החוץ א. אבן:

ואז כמובן ירחיבו את היריעה לכאן ולכאן. הוא אומר לא פחות ולא יותר שהוא יבקש את מועצת הבטחון לדון בנושא, רק כדי לבקש חוות דעת על המריבה המשפטית לגבי נקודות הביצוע, אולי של הבעלות על המקום הזה.

שר הסעד מ. חזני:

אבל מה הצעתם של הירדנים לגבי ירושלים?

שר החוץ א. אבן:

הם יעלו את ענין ה-CHANGE OF STATUS שלהם הוא שאנחנו משנים את הסטאטוס ואת המאזן הדימוגרפי, כלומר, הם ירצו להסתגל לאמריקאים ולאחרים. הם לא יעוררו את הנושא של שאלת חלוקת ירושלים, כי הם יכולים לחשיג את עזרת ארצות הברית רק על הסתייגות מפעולות חד-צדדיות שבאות לשנות את המאזן בירושלים.

יש לנו תשובה של המשדדים הנוגעים בדבר, של משדד החוץ, של משדד המשפטים, של ראש העיר וכו' נחזר בבוקר.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אינני יודע מזה.

שר החוץ א. אבן:

זה משונה.

הישיבה באה כדי לדעת קודם כל מה הן העובדות.

שר השיכון ז. שרף:

איך יבררו מחר בישיבה את העובדות? בישיבה אין מה לברר. חשבתי שאברר את זה מחר במקום.

שר החוץ א. אבן:

קודם כל, אם זה נכון או לא נכון, שבמקום עובדים

בולדוזרים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה צריך לברר לא בישיבה.

שר החוץ א. אבן:

עלינו לטכס עצה על הנושא בכללותו. יש לנו שתי שאלות מבצעיות. פתוחה לנו ירושלים כולה על אלפי הדונמים שלה, והשאלה היא: אם ומתי להסתער על שתי הנקודות האלה - נוטרדם וארמון הנציב? אנחנו נצטרך לשקול אם יש לנו עכשיו כוח מדיני לזה או לא. לגבי נוטרדם, אני מקווה ומאמין שאפשר יהיה להגיע להחלצות מהנושא. גם האוניברסיטה אינה רוצה להוסיף להמצא במצב הזה. לפי הערכת תקוע, אפשר יהיה לחיות עוד שנים עם האו"ם על רקע של סטאטוס-קוו, אבל לא על רקע של סטאטוס-קוו פלוס בולדוזרים. כלומר, הוא שואל: האם חיוני הוא עכשיו להמשיך בעבודה הזאת? כי אחרת אני רואה חזית מכל מיני זוויות - הקאתולים כאן והאו"ם שם, וירדן פה וכן ארצות הברית, שיש לה חשבון טאקטי כלפי ירדן שם.

לדעתי, אם הדיון ייפתח באוירה זאת, הוא לא יצומצם לעניין ירושלים, וודאי שלא יצומצם לנושא הזה שהמזכיר הכללי מעלה אותו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

האם זו אמת שבונים שם?

שר החוץ א. אבן:

יש לברר אם זה אמת שבונים ואם אנחנו יכולים שלא לבנות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

את העובדות אפשר לדעת אם מישור נוגש למקום וגם רואה את התכניות של משרד השיכון.

שר החוץ א. אבן:

זה נושא ירושלים. יש לי עוד מספר נושאים.

הנושא הזה מתקשר קשר ברור לנושא הכללי. ישנה עכשיו פקיעת סבלנות לגבי הקפאון. היא באה לידי ביטוי בלחץ של ארצות הברית בשיחות הארבע. מאליו לוחץ כל הזמן על הפעלת יארינג ולפתות על הודעה פומבית של הארבע. הוא מציע, כדי להיות מתון, שיסתמכו בהודעה זו רק על דברים מוסכמים בין הארבע, לאמור, שהם בעד החלטה²⁴², שהם תומכים ביארינג, שהם מציינים שמצרים חייבה על התזכיר של יארינג, שהם מקווים שישראל תשיב בחיוב כדוגמת מצרים. הם רוצים הודעה רשמית פומבית של הארבע על הנושא. נגד זה, האמריקאי נלחם לבדו. הוא אומר שאין שום צורך בהודעה פומבית. הוא איננו גורס הודעה פומבית; בלאו הכי המזכיר הכללי מקבל את הסיכומים אחרי כל ישיבה וישיבה. ארצות הברית התיאשה מהמהלכים שלה במסגרת ההסדר החלקי. הנציג האמריקאי איננו אופטימי ואיננו פסימי. אמריקה מעריכה שהמצב איננו חסר-תקווה, ולפתות היא ממשיכה להחזיק בעמדתה. הצרפתי תמך בסובייטי לטובת הודעה כזאת. הבריטי התחכם ואמר שהוא היה תומך בהודעה אילו השלושה - היינו גם ארצות הברית, גם צרפת וגם ברית המועצות - היו תומכים בזאת. בלאו הכי איננו רואה שום סיבה נגד הדבר הזה. התגובה האמריקאית היא שהם מתנגדים עכשיו לענין. הם יביאו את שיקול דעתם לישיבה הבאה שארצות הברית אינה מרפה ממגעייה עם ישראל ועם מצרים. עובדה היא, שאחיות-עיניים זו כאילו יש משא ומתן אמיתי על הסדר חלקי מתחילה להיחשף כחסרת-שחר, ועל כן נוצרת העצבנות הזאת על הוואקום המוחלט בטיפול, ואמריקה חשודה על העמדת ענין ההסדר החלקי כמכשול בפני פעולה בינלאומית אחרת.

בוש דיבר אחרי כן עם תקוע ושמע את טיעונינו. הוא דווקא פועל פעילות חיובית יותר מסיסקו. יש לו סיבות אישיות לכך. הוא איננו רואה את האו"ם כתחנה העיקרית או האחרונה שלו. הוא אומר: הישיבות הללו של הארבע מתחילות להיות מייאשות. כל מה שהוא יכול לעשות הוא, להגדיל את הזמנים בין הפגישות, למשל, שהפגישה הבאה תתקיים כעבור שלושה שבועות, ב-15 ביולי, במקום

בשבוע הבא. בינתיים, הוא רוצה לדבר אתנו איך לסכל את המושג הזה של ההודעה. אבל ברור שגם הם נחלשים ויתכן שיש ראשית גלישה של ארצות הברית מהסדר החלקי למאמץ להפעיל את יארינג מחדש על רקע של איזו שהיא פניה או מהארבע, או של מועצת הבטחון.

אשר להסדר החלקי, בדרך כלל יש קפאון מוחלט, אם כי הם מוסיפים לומר שלא אכדה תקוותם, וכך הם אומרים בכל הישיבות של הארבע: המתונו, הקפואו יצר הפעולה שלכם, אנחנו מקיימים מגע עם מצרים ועם ישראל. פה ברור שיש משחק מחבואים. ידוע לנו שהיו מיסמכים מצריים-אמריקאים שלא ראינו אותם. לגבי קיומם של המסמכים המצריים, הם לא הכחישו זאת, אבל אם אינם רוצים להראות אותם לנו והמצרים לא בקשו זאת. הם רואים אותם כ"נייר עבודה" על מנת להבהיר את עמדתם לארצות הברית, על מנת שזו תבהיר אותה לישראל. היה לנו יסוד להאמין שישנו ויהיה גם מיסמך אמריקאי. התברר שישנו עתונאי בשם יוסף קרפט, הנמצא בקהיר והמבריק ל"ושינגטון פוסט" ספור על תזכיר שברגוס מסר לריאד. הספור של קרפט עלול להתפרסם היום. דבר דומה הוזכר גם בראיון ריאד ל"לה מונד". אתרטרון מוסר לשגרירות שלנו שהוא רוצה שנדע כי ברגוס מסר A PIECE OF PAPER שבשום פנים אינו מהווה POSITION. גם את זאת הוא מגלה, מפני שקרפט מגלה את כל העניין. הנציג שלנו רביב אמר לאתרטרון: א. מזמן יש לנו הרגשה ברורה שהיו חילופי ניירות בין ושינגטון לקהיר שאין אנחנו יודעים עליהם דבר. מה שקורה עכשיו מאשר לגמרי את חששותינו. ב. בראיון ל"לה מונד" דיבר ריאד על מספר תזכירים שהוחלפו, שתוכנם או דבר מסירתם לא נמסר לנו (כזכור אמר ריאד שהוא מסר ממורנדום לברגוס. בסוף החודש שעבר נתן ברגוס למצרים ממורנדום שהווה AN AGREEMENT THAT HAD TO BE SIGNED והמצרים השיבו לתזכיר זה). ג. האם עלי להבין מדבריו שברגוס הגיש בקהיר נייר ללא אישור מחלקת המדינה?

אתרטרון אמר כי אכן הנחתו של רביב היא נכונה. תוך תהליך ההבהרות שברגוס קיים בקהיר הוא הגיש את הנייר המוזכר לעיל ואם נהיה מעוניינים בכך, הוא יהיה מוכן למסור לנו פרטים נוספים ביום שני.

אחרי שרביב מסר את הנ"ל לשגריר הנמצא מחוץ לעיר, התקשר רביב עם אתרטון ואמר לו בשם השגריר לאמור: א. מופתעים מהעובדה שהיה נייר כזה. ב. מופתעים שלא ידענו על הנייר. ג. שאנו מבקשים לקבל פרטים נוספים עוד היום.

אתרטון אמר כי הסיפור של קרפט וודאי נועד לשרת את המטרות המצריות והוא לא ישקף את כל האמת. הוא בדעה שניתן לחכות עם מסירת הפרטים עד יום ב', אך לאור בקשת השגריר יתייעץ עם סיסקו.

בשלב זה, התקשר השגריר עם סיסקו שאמר: א. לפני זמן מה מסר ברגוס נייר המבטא את השקפותיו בנושא הסדר-הביניים. ב. הנייר נמסר שלא בידיעת מחלקת המדינה ושלא על דעת מחלקת המדינה. ג. משנודע הדבר למחלקת המדינה, דאגו להביא לידיעת המצרים כי מה שברגוס מסר הוא על דעתו בלבד ואינו משקף את דעת מחלקת המדינה.

השגריר שלנו חזר על הבקשה שאתרטון יעדכן אותנו עוד היום וימסור את הפרטים. עד כתיבת שורות אלה, הם לא נענו לבקשה.

ישנה פניה נוספת של השגריר. איני מייחס שום חשיבות לנושא אם ימסרו את הפרטים ביום א' או ביום ב', אלא אם מתכוונים הם להכניס "שינויים קוסמטיים" לתוך הנייר. אחרת, מה איכפת להם אם נראה את הנייר כבר ביום א'.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לפי דעתי, צריך השגריר שלנו לטרוח לקחת את הנייר ביום ב'. מה שקרפט מפרסם - יפרסם. אנחנו איננו צריכים לחכות להם שבוע עד שיתקנו את הנייר.

שר החוץ א. אבן :

אם כן, האופק הקרוב הוא דחוס מאוד על רקע החלל הריק, על רקע הפעולה של חוסיין והחיכוכים בעניין ירושלים. ישנה נטיה להעלות לדיון את עניין ירושלים. אם נוכל או למנוע זאת או לפחות ליצור אוירה טובה יותר במידה מסוימת, זה תלוי, לדעתי, בשתי הבעיות המעשיות האלו. לגבי האו"ם, אני חושב שאפשר להוסיף להתדיין עוד שנים - אבל לא אם תהיה בניה במקום. את זה צריך לברר.

לגבי המצב הכללי, ברור, בהמשך למה שהתשמנו בישיבה הקודמת, שלקראת הקיץ או ראשית הסתיו או לקראת ספטמבר, יהיה או חידוש הפעילות מסביב להסדר החלקי על רקע איזו הצעה אמריקאית, שרק עכשיו היא יוצאת מהשק, או גלישה לדיון הכולל על רקע של החבטאות הארבע, על הצורך שיארינג יקבל מאתנו הבהרות.

שר התיירות מ. קול :

בעתוני הבוקר נאמר שסיסקו נתן נייר קרוב יותר

להצעות ישראל.

שר החוץ א. אבן :

אני מעביר לידיעת חברי הממשלה לא מה שאני מקבל מהעתונים. את זה כל אחד יכול לקרוא.

על דברים אחרים, כגון על תגובות מדינות שונות על ההתקפה על "קורל סי" אפיץ בין חברי הממשלה חומר בכתב.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני רוצה להתעכב על מספר נקודות, ואם זה לא ילך לפי אותו הסדר - אתכם הסליחה.

קודם כל, ביחס לארמון הנציב. אני רוצה להזכיר לחברי הממשלה שביוני 1967 היה ויכוח גדול בממשלה, אם אנחנו יכולים בכלל לתת לאנשי או"ם להכנס לבנין מבלי שהאו"ם יודה בבעלות מדינת-ישראל על הבנין. הענין עמד אז להתפוצץ באותה נקודה. הושקעו בזה הרבה כוחות. תקוע צריך לדעת את זה יפה מאוד, כי הוא היה בא אלי שלוש פעמים ביום משביל לנסח איזו פורמולה, שהאו"ם יוכל לבלוע אותה. הפורמולה הייתה שאנחנו מרשים לאו"ם להכנס לבנין.

עכשיו אני שומע שיש הרבה קורספונדציה מסביב לזה ויש אמנה. על זה תתקיים מחר ישיבה. והנה אני משתתף בישיבה זו מחר, וידיעה עליה אני מקבל רק היום. איך אני יכול להשתתף בה? השאלה היא לאו דווקא ביחס אלי. אבל איך יכולים לבדוק שאלה כזאת על רגל אחת? זוהי שאלה משפטית מאוד מסובכת. יש ענין של IMMUNITY ויש ענין של OWNERSHIP. אלה הם שני דברים. יכול להיות שיש להם זכויות ויכול להיות שאין להם זכויות. בזמן שחתמנו על ההסכם של 1949, לא היה כידוע ארמון הנציב בשליטתנו. הוא נכנס לשליטתנו רק ב-1967. מה נובע מזה ומה הקשר? הדברים האלה טעונים עיון רב, ואיני מתאר לעצמי שהדבר הזה צריך להקבע ולהחריץ על יסוד של בולדוזר שנוסע לארמון הנציב. ברור שהענין חייב להשקל היטב היטב.

ביחס לסכסוך עם הואתיקן. ארבע שנים אחרי מלחמת-ששת-הימים התעורר הואתיקן לדעת שיש לו כבר צורך ב-TUELLIA, באפוטרופסות על כל הנוצרים כאן. אחרי מלחמת ששת הימים, השקענו הרבה כוחות והרבה כסף כדי לחיות בשלום עם הכנסיות. אנו שלמנו להן בעד כל הנזקים שנגרמו לכנסיות, אם במלחמת ששת הימים, ואם במלחמת השחרור, אם על ידי חיילים ישראלים ואם על ידי חיילים ירדניים. שילמנו את הכל וחתמנו אתן דוקומנטים והיחסים היו די טובים.

למעשה לוואתיקן יש מעט מאוד מה לומר בירושלים. בעיקר ישנם פה היוונים האורתודוקסים, הארמנים, ובמידה שישנם פה פרוטסטנטים ואחרים, גם הם אינם מקבלים את המרות של הוואתיקן. הם אינם אומרים זאת במילים ברורות, אבל זהו היחס. והויכוח התנהל אז בין משרד החוץ ובין משרד ראש הממשלה, לפני שלוש שנים. היתה דעה - ואיני מתבייש לומר שזו היתה דעתי - שאנחנו צריכים לדבר עם הוואתיקן מתוך כוח, שיש לנו קשרים טובים עם כל הכנסיות בירושלים, ויכולנו לשפר את תדמיתנו. מה בקשו מאתנו הכנסיות האחרות? הן בקשו מאתנו שאנחנו באופן פורמלי, חוקי, נשחרר אותן ממסים ומכסים, שניתן להן סטאטוס דיפלומטי, וכל הכבוד הכרוך בזה, דבר שיכולנו לעשות. מדוע לא נתנו להן זאת? מפני שחששנו שגא זה יפגע בוואתיקן. והגויים האלה דברו אתי ועם שר הדתות. אתי דברו באופן גלוי ביותר: איננו רוצים להיות תחת שלטון הוואתיקן, לוואתיקן אין כאן מה להגיד. מה זאת אומרת שאין לו מה להגיד. אין לו מה להגיד זה רחוק מה-TUEELAR. אבל בהתחשב בזה שלוואתיקן יש השפעה גדולה מאוד באו"ם, חשנו שאנחנו צריכים לחזר אחרי הוואתיקן. כשנכנסנו לסכסוך עם הלותראנים בעניין מגרש שלהם, ישבנו אתם, הלכנו אליהם, רצנו אליהם והחמקנו אתם ובכל זאת התפשרנו. הם אפילו נתנו לנו אפשרות לסלול את הכביש לשטח שעליו צריך לבנות את בית המשפט העליון.

אין לי ספק בדבר שאנחנו או על ידי "שב ואל תעשה" או על ידי מעשה, עושים את הוואתיקן ואת האפיפיור לבעל בית על הנוצרים בירושלים. ובזכות מה? כמה יש בכלל קתולים בירושלים? הם פה מיעוט קטן. הם מיעוט קטן בכל הארץ.

אין צועקין על לשעבר. אבל אני חושב שאנחנו צריכים לשנות את כל הקו. איני מציע שניכנס בסכסוך עם וואתיקן, או שנחדל לדבר אתו ונכות, אבל אנחנו צריכים להשען על הכנסיות האחרות היושבות בירושלים, שיש להן פה אינטרסים. מדוע שלא נעזור לכנסיות האחרות? את רוצה לבנות כאן, תבני לך. את רוצה מאתנו איזו שהיא עזרה בחמרים או בשחרור מסים - נעזור לך. צריכה להיות

להם הרגשה שה - TUIELAR אינה ברומא כי אם בירושלים בבנין הזה.

לבסוף, אני רוצה להזכיר שבזמן שראש הממשלה היתה בסקנדינביה, נתקבלה פה החלטה שאנחנו נדון על כל מערכת היחסים שלנו עם צרפת. הדבר גם חשוב מפני שצרפת כל הזמן משחקת את התפקיד הזה, כאילו היא נייטרלית, והיא תובעת מאתנו שאנחנו נדון בנייטרליות שלה. יכול להיות שבסופו של דיון ובירור יתקבל הרושם שניחא לנו במצב הנוכחי. לפי דעתי, לא נוח לנו במצב הנוכחי לגבי צרפת, ומוטב שאנחנו בענין זה נוכל להגיד דברים בוטים יותר ממה שאמרנו עד עכשיו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

חשעון הולך לו ואינו יודע משום דבר.

שר החקלאות ושר הפיתוח ח. גבתי:

הוא הלך כבר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

ישנם שנים-שלושה דברים שהכרחי כי נקבל עליהם היום החלטה. נכנסנו לסוגיות כבודות וקשות - ירושלים, דרך מוסקבה ועד פריז. אני חושבת שאנחנו יכולים, על רגל אחת, לדון בהן. נצטרך להקדיש בשבוע הבא, בראשית הישיבה, דיון לבעיות המדיניות ואז נהיה מעודכנים יותר, למשל, על ירושלים, ואולי נשמע עוד רעשים בענין מוסקבה.

641. תכניות חמש שנים לשיקום הדיור של 47,000 משפחות

ראש הממשלה ג. מאיר:

שר השיכון עומד למסור מחר בכנסת דין וחשבון על המשרד שלו, ואם אנחנו נסכים למה שיוצע כאן, יש טעם שנעשה זאת היום, ושהוא יוכל להודיע על כך מחר.

שר השיכון ז. שרף:

לשנת התקציב 1971/72 סיכמנו על הכפלת הפתרונות לזוגות צעירים וכן על הכפלת הפתרונות ליושבי שכונות עוני, למשפחות מרובות ילדים, לאלה היושבות בצפיפות וכיוצא באלה. באותו היקף אנחנו מביאים עכשיו הצעה שנמשיך בכיוון זה לחמש השנים הבאות. וכך על ידי מה שנעשה השנה ועל ידי התכנית המוצעת לחמש השנים הבאות, נוכל להוציא לשיכונים כמעט את כל המשפחות הגרות במיבנים מסוכנים או מבנים סוב-סטנדרטיים מבחינת הרטיבות, הגרות במרתף, הגרות בדירות שבחלקן הן מתחת לכביש וכיוצא באלה. נוציא כמעט את כל המשפחות האלה לשיכונים, נהרוס את כל הדיור הארעי שנבנה בשנות החמישים, הנקרא בשם "קליפורניה", "פינלנד", "אוסטריה" וכל מיני מבנים, שבהם השירותים הם מחוץ לבית, כן נוציא לשיכונים את כל המשפחות שגרות בצפיפות של שלוש נפשות פלוס בחדר - ביחד יהיו אלה פתרונות ל-37,400 משפחות בחמש השנים הבאות וכן נוציא משכונות כמו נחלאות, עזרא וכדומה. איני מעיז לומר עדיין על שכונת "התקווה", כי לא למדנו עדיין שם את התנאים. נוציא איפוא עוד 10,000 משפחות, שהצפיפות אצלן אמנם קטנה מאשר שלוש נפשות לחדר, אבל שהדירה היא פגומה, אמנם לא כדי סכנה, אבל שהיא מכמה בחינות סובסטנדרטית.

שר התיירות מ. קול:

ומה ביחס לאלה הגרים במוסררה?

שד השיכון ז. שדף:

גם את המצב במוסררה לא חקרנו עדיין. אנחנו סוקרים כעת 13 שכונות, שעליהן נמנית גם מוסררה.

ההצעה המובאת כאן אומרת שצריך לפתרון ל-10,000 משפחות בשנת התקציב הנוכחית 1971/72 ובתכנית של חמש השנים הבאות, נוציא לשיכונים 47,000 משפחות. אנחנו נפתור את שאלותיהם על ידי הפעולות הבאות: בניית 16,000 דירות, ב-9,000 בתים, חדרים נוספים - זה בקשר לצפיפות; כל זה מדובר ביחס לאוכלוסיה עירונית מחוץ למה שאנחנו עושים במושבים: 5,000 דירות נשפץ, וביחס ל-12,000 דירות - או שנוציא משפחה אחת מדירה קטנה ונחבר שתי דירות לדירה אחת או שנוציא משפחה גדולה ונכניס לדירה משפחה קטנה; ל-5,000 משפחות ניתן הלוואות או מענקים. 47,000 משפחות אלה מהוות בערך אוכלוסיה של רבע מיליון נפש.

שד האוצר ושד המסחר והתעשייה פ. ספיר:

מה מספר הנפשות שיימצא להן פתרון השנה?

שד השיכון ז. שדף:

60,000 נפש. בפעולה של השנה ושל חמש השנים הקרובות, נשנה באופן יסודי את תנאי המגורים של 300,000 נפש. ההשקעה הברוטו בבניה זו תעלה בערך מיליארד לירות. נקבל גם השתתפות מהאנשים, תהיה גם עזרה מרשויות מקומיות שישגו מקבלנים על ידי הגדלת האחוזים וגם על ידי כך שיתנו להם הלוואות מיוחדות. יש מספר ערים שהן פעילות בתחום זה על ידי חברות כמו חברת "פרזות" בירושלים, חברת "חלמיש" בתל-אביב, חברת "שקמונה" בחיפה, חברה בפתח-תקוה. אלה הן חברות עירוניות-ממשלתיות. אבל מהאוצר יצטרך לבוא, במשך חמש

שנים אלה סכום של כ-800 מיליון ל"י.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

כמה הוקצב למטרה זו השנה?

נדמה לי שבמזומן זה 70,000 ל"י, התכנית היא על

160,000 ל"י.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מה אתה עומד להגיד בענין חמש השנים הבאות ביחס

לזוגות צעירים?

שר השיכון ז. שרף:

זה לחור.

ביחס לזוגות צעירים, אנחנו מגדילים השנה את מספר הפתרונות מ-6,000 ל-7,000. משנה שעברה, היה המספר 2,500. ביחס לזוגות צעירים, יש איזה קושי. ביחס למשפחות בשכונות עוני, יש למשרד השיכון אינפורמציה מפורטת ומדויקת. ביחס לזוגות צעירים אין אינפורמציה. כאשר נתקלנו בקיץ שעבר בבעיה זו, ביקשנו לערוך סקר, ואת תוצאותיו נקבל בסוף אוגוסט. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עובדת על ענין זה. הבוקר סיכמנו מה לומר ביחס לזוגות הצעירים.

מספר הזוגות הצעירים גדל משנה לשנה. בשנת 1970 נישאו 23,000, בשנת 1969 - 20,000, בשנת 1968 - 18,000, בשנת 1967 - 16,500, זאת אומרת שהגידול של זוגות צעירים ומשפחות מרובות ילדים הוא גדול יותר מאשר גידול האוכלוסייה.

הזוגות הצעירים מתחלקים, בדרך כלל, לשלושה חוגים: (א) חוג שיכול לפתור בעצמו את בעיותיו; (ב) חוג שיכול לעזור לעצמו באופן חלקי. בהם יטפלו חברות השיכון ובונים פרטיים בעזרת האוצר שיתן אמיסיות לחברות האלה למטרה זו. (ג) הסוג השלישי הוא החלש ביותר, שהוא תלוי לגמרי בנו, שחלק גדול מהם נזקק לדירות בשכירות. יכול להיות, שנשיג גם משקיעים שיבנו דירות להשכרה. אין אנחנו יודעים מה מספרו של הסוג הזה, אבל אנחנו מקווים שתוך 3-4 שנים נכסה את הגרעון שיש בשטח זה ונוכל מדי שנה לטפל אולי לא בבעיות של אותה השנה, אבל של השנה וחצי שקדמו לה.

שר התיירות מ. קול:

יש לי שתי שאלות:

(א) מהו הקריטריון של זוג צעיר חלש ביותר? מהו קנה המידה לבדיקה בענין זה? האם יש איזה קנה-מידה אובייקטיבי לבדיקה זו?

(ב) היו צעירים שנרשמו לכל מיני תכניות שיכון. למשל, אחד אמר לי שחסך כבר 11,000 ל"י. עכשיו, כיוון שהקימו צעקה, הרי אלה שירשמו עכשיו יקבלו את העזרה בתנאים נוחים יותר מאלה שנרשמו לפני מספר שנים וחסכו כבר סכומים ניכרים. מדוע נוצרת האפליה הזאת? האם אנחנו מחכים לשערויה חדשה?

שר השיכון ז. שרף:

מנין אתה יודע שיש אפליה?

שר התיירות מ. קול:

אני שואל.

שר השיכון ז. שרף:

זוהי סוגיה של מפעל חסכון לבנין. יש בזה קרוב ל-30,000 חוסכים. הם חסכו כבר סכום של קרוב ל-190 מיליון ל"י. ביחס אליהם יש הסכמים וניתן להם תשובות. זוהי סוגיה בפני עצמה. זה שייך, בדרך כלל, לשכבה הבינונית, אולי החלק הנמוך של השכבה הבינונית, אבל לא החלק שאיננו חוסך כלל.

מה יהיה הקריטריון לגבי סוגים אלה, נוכל לקבוע רק לכשנדע מה המצב. הסקר הזה יתן לנו תמונה על קרוב ל-55,000 זוגות שהתחתנו מה-1 ביולי 1967 עד ה-30 ביוני 1970, זהו פרק זמן די קרוב. עושים מידגם מהם - הולכים לכל זוג שנישא ושואלים איך הוא חי, אם קנה דירה, אם הוריו עזרו לו. יהיו כאלה שיגידו שנזכרו חדר, אבל אין להם אפשרות להסתדר. נבור מה הכנסתם, מאילו משפחות באו וכדומה. כל זה יהיה בסקר. לפי תוצאות הסקר, נקבע קריטריון ונביא הצעה ביחס לחלק החלש ביותר, באיזו מידה יכולה המדינה להכנס לפתרון בעיותיו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

השר קול דיבר על זוג שחסך 11,000 ל"י.

שר התיירות מ. קול:

הם התחתנו לפני שנה.

שר השיכון ז. שרף:

תאריך הנשואין אינו חשוב לי. אני מבין העובדה
היא שהזוג הזה חסך 11,000 ל"י ורשום במפעל חסכון לבנין. איזו אפליה יש נגדם?

שר התיירות מ. קול:

תנאי המשכנתאות לגבי הסכום החסר ותנאי התשלומים
כפי שנקבעים היום נוחים יותר.

שר השיכון ז. שרף:

אותו מפעל כולל לא רק זוגות צעירים, אלא גם
אנשים מבוגרים החוסכים להגדלת דירה או להחלפת דירה.

מה שנוגע לזוג הצעיר, הרי אם הוא נרשם, יקבל
משכנתא לפי קריטריונים מסויימים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הוא חסך 11,000 ל"י. נאמר שלפי תקנות מפעל
חסכון לבנין נחוץ לו סכום של 15,000 ל"י או של 18,000 ל"י. היות וסכום החסכון
לא מספיק להם, והם צריכים לקחת עוד הלוואות, הריני מבינה שהשר קול שואל: האם
נקל עכשיו על זוג כזה ולא נדרוש ממנו סכום של 15,000 ל"י, או 18,000 ל"י.

שר השיכון ז. שרף:

הענין נמצא בבדיקה. עדיין אין אפליה ואין
שערוריה, עדיין יש שאלה.

המנכ"ל מר י. שרון:

כרישום של זוגות צעירים במפעל חסכון לבנין, ולא רק של צעירים, יש קריטריונים לפי מצבם.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

יש זוגות צעירים שאני נתקל בהם וגם כשהנחשב מוציא אותם מרשימת הזכאים לקבל דירה בתנאים מסויימים, והנה מגיע תורם לדירה ואין להם הסכום הדרוש.

שר השיכון ז. שרף:

אנו מציעים להקטין את הסכום הנדרש. כך הצענו לאוצר. אבל משמע שנצטרך לכסות את החסר ממקור אחר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אין לי שמץ של ספק שגם את ענין הדיור לזוגות צעירים וענין השיכון בכלל לא נפתור בשום פנים ואופן על ידי קניית דירות. אני יודעת ששר האוצר ושר השיכון מטפלים בבעיה זו. שמעתי מהכנס של הסוכנות שהיה בירושלים ידיעה משמחת ברדיו, שמטקיעים וקבלנים אמריקאיים מוכנים להכנס לענין של בניית דירות להשכרה. אין לי ספק, שזה יכול להקל על הפתרון. אי אפשר להכריח את כל אחד לקנות דירה. אנחנו יודעים למה גורמות אחרי כן המשכנתאות. נדמה לי שהרבה יותר נכון יהיה ללכת בדרך של דירות להשכרה, אפילו אם נצטרך לתת סובסידיה לשכר דירה. אחמול נבהלתי קצת כאשר אמר לי קבלן אחד שאפשר לבנות דירות ושכר דירה לזוג צעיר 190 ל"י לחודש. האחד יכול לומר שזה מעט, השני שזה הרבה והשלישי שזה הרבה מאוד. אבל אני חושבת שאפילו על ידי סובסידיות לשכר דירה או סובסידיות לקבלנים, כדי שיורידו את שכר הדירה, זה יתן לנו, בכל זאת, דרך מהירה

הרבה יותר ונכונה הרבה יותר כדי לפתור את הבעיות מאשר להכריח אנשים להכנס לחובות ברבית גבוהה לזמן קצר, כדי לרכוש לעצמם דירה, והם אינם רואים אף פעם מתי יגיעו לסוף התשלומים. אפשר לחיות מאה ועשרים שנה ולשלם על חשבון המשכנתא, ולבסוף הסכום גדל.

שר השיכון ז. שרף:

זה היה כאשר המשכנתאות היו צמודות. עכשיו המצב

איננו כן.

שר הבריאות ו. שש-טוב:

עכשיו יודעים שהתשלום יגמר כעבור חמישים שנה.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

היות ואני יודע קצת את העניין כשר האוצר, ואני עוקב אחרי העניין, רוצה אני להגיד לזכותם של כל שרי השיכון שהיו ושל שר השיכון הנוכחי, שכל מה שעשינו ושנאנחנו עושים זה לא מעט בכל השננים, ויחסית זה אפילו הרבה.

יסלח לי השר קול שאמר: תהיה עוד שערוריה. אין כל כך הרבה שערוריות, עושים שערוריות.

עלי לענות בכנסת על הצעה לסדר היום. אגולל בתשובתי מה שעשינו בשנים האחרונות ומה שאנחנו עושים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

עוד לפני קום הפנתרים.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

עוד לפניהם ולפני שהושמעו הנאומים המפוצצים.

כפי שסיכמנו עם שר השיכון ועם עוזריו, הרי מה שסיכמנו לגבי השנה וחמש השנים הבאות זה נותן יחד פתרון ל-56,000 משפחות. הצבור רוצה לדעת מה ומתי נעשה. והנה התשובה: תוך חמש שנים, בזמן של מלחמה, כאשר צריך לטפל בפליטים בעזה ובכל מיני בעיות בחקציב, בעיות הנקראות פעם "גושן" ופעם בשם אחר, וזה הצריך תוספות לתקציב בסכום של מיליארד וחצי מיליארד ל"י, אנחנו הולכים לפתרון בעיות הדיוור של 57,000 משפחות שמהן רבות נמצאות בעוני ממש. אחרי חמש שנים אלה, תישאר הבעיה הזאת בכל חריפותה בארצות הברית, בארגנטינה, בברזיל ובוונצואלה. אני מדבר רק על המדינות העשירות.

אשר לזוגות צעירים: הכל נעשה בתיאום עם משרד השיכון, וכמובן, עם שר השיכון. אני בעצמי פתחתי בדברים עם עשרה גורמים בבניה ושיכון. צודקת ראש הממשלה שהפתרון העיקרי הוא בבניית דירות לחשכרה. הקבלנים יצטרכו לקחת את החלק הגדול ביותר על עצמם, אבל תבוא תוספת עזרה במימון מצדנו, אבל זה לא יהיה על אחריותנו ועל חשבוננו. לפי הסיכומים שלנו, הם יבואו השנה לחתום הסכמים עם משרד השיכון על 8,000-10,000 יחידות דיוור לזוגות צעירים. יש לקחת בחשבון ש-5,000 זוגות, כמו הבנים של מושביץ ופרומצ'נקו, יסתדרו בלעדינו, אם כי הדירות שלהם תהיינה וודאי גדולות יותר מאשר של 40,000 האחרים. גידול מספר הזוגות הנישאים לשנה הוא 5,000-7,000. וודאי ניתן להם הלוואות גדולות יותר. אנחנו צריכים לטפל באלמנט החלש ביותר ועל ידי דירות בשכירות. וודאי תצטרך הסוכסידה שלנו להיות מכובדת וניכרת, אבל דרך זו תהיה זולה יותר מאשר אם כל זוג צעיר יסתכן במשכנתא של 50,000 או אפילו 40,000 ללא הצמדה ולא יראה את

היום שבו יוכל לצאת ממשכנא זו. יותר קל לתת סובסידיה למטרה זו. וזוהי אשליה לחשוב שאחרת היו מחזירים את הכסף. אחם יכולים לשאול בענין זה את "עמידר" ואחרים.

אני רואה את שתי הבעיות לא כפי שמציגים אותן. מתהלך עכשיו דיבור זול, ולא הפנתרים השחורים מדברים כך. הייתי בשכונת "התקוה". הם אינם פנתרים שחורים. יש שם סטודנטים הלומדים באוניברסיטאות. לחלק מהם יש ווראי כוונות טובות. הדיבור הזה שישנו עכשיו ושאיננו תואם למה שישנו בארץ. ונעשה כל שנה לא מעט. אלמוגי כבר הוציא פעם חוק בענין פיגוי משכנות העוני. מאז עברו שבע שנים, ולא היתה שנה אחת בה לא בנו. פעם בנו פחות ופעם יותר, אבל כל שנה בנו.

ישנה בעיה, שמוכרחים ובהקדם, וללא דיחוי, לפעול בכיוון המיכון והתייעוש. אנחנו מדברים על זה כבר עשר שנים, אבל מוכרחים להחיש את הענין. כיום בניית יחידה לוקחת שלוש שנים, ויש יחידות דיור מלפני שנים, שעדיין לא גמרנו אותן. יכול שד השיכון לדבר על השקעה של מיליארד לירות ואף יותר, אבל זה לא יפתור את הבעיה אם לא תוחש הבניה. עלינו לזכור שבונים עכשיו יחידת דיור פי שלושה וחצי גדולה יותר משהיתה פעם. פעם היה זוג צעיר מקבל יחידת דיור של 20-24 מ"ר ללא רצפה וללא תקרה, רק גג מלמעלה. היום בונים על שטח של 80-90 מ"ר ולא רק רצפה ודלת וחלון ישנם, אלא גם כל השירותים בפנים.

כבעיה מרכזית אני רואה גם את מחירי הדירות העולים באופן מלאכותי. זה משפיע על האינדקס. פועלי הבנין מבקשים, ללא בושה, תוספת באמצע השנה. אין הם אומרים שהם מפירים את החוזה, אלא רק מבקשים תוספת. פעם היה אשכול המנות אומר: נעשה דלת פחות וחלון פחות. היום אין אנו עושים דלת פחות וחלון פחות, והמחירים עולים ופועלי בנין אינם, ויחד עם זה בונים היום באופן פרימיטיבי כמו לפני עשרים שנה, והדירה שבונים היא גדולה יותר, והסידורים מורכבים יותר, ומה שלוקח זמן הוא לא שלד הדירה, אלא הגמר בפנים. וגמר הדירה שצריך היה לקחת פחות, לוקח כיום פי שנים זמן מאשר בניית הדירה בחוץ. אנחנו

מוכרחים להסתער על הבעיה הזאת ולראות בזה ענין של חירום ולהגיע לסטנדרטיזציה, תיעוש ומיכון.

ראש הממשלה ג. מאיר:

יש רב ריפורמי או קונסרבטיבי, מאוד רדיקלי, מארצות הברית, ש"עשה אתנו חסד" והצטרף לסוכנות, הגיע הנה לשנת שבתון והוא מרצה באוניברסיטה בירושלים. הוא כתב מאמר שטנה, מלא השמצה, על המדינה ב"ניו-יורק-טיימס" ובו נאמר: המנהיגים אומרים שיש עניני בטחון, כנראה שעניני בטחון ומעמסה בטחונות חלים רק כשמדובר על פתרון בעית הפנתרים. דברים פשוט אנטישמיים.

שר החוץ א. אבן:

זהו פרופסור הרצברג. הוא מחבר ספרים חשובים על האידאולוגיה הציונית.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

יש קבלנים המוכנים, בכל אופן, להכנס לענין זה של בנית דירות להשכרה. נפגשנו עם ג'ק ויילר בדבר מימון של 50 מיליון דולר. מאמינים שהוא יוכל להשיג את הסכום.

ראש הממשלה ג. מאיר:

ג'ק ויילר מקים בנין של 30 קומות בפופט אווניו, יותר מהר מאשר אנחנו מקימים איזו יחידת דיור.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

מה ששרף הולך להגיד מחר בכנסת, פירושו לקחת עלינו עול כספי גדול לחמש השנים הבאות. אבל דומני שצריך לתת לו את הברכה על כך. פורמלית, מחליטים כל שנה על תקציב. אבל הרעיונות והרצונות והתכניות הכלליות שם אינם מעבר ומחוץ למה שצריך לעשות וניתן לעשות מבחינה כספית. לכן, הוגש הדבר על דעת שנינו. יש לזה כיסוי כספי בחמש השנים הבאות. עברנו ביחד על המספרים, אחרי כן עברו עליהם המומחים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

חבוא עליך ברכה.

השר י. גלילי:

יש לי שתי שאלות: (א) לאחר ביצוע התכנית הזאת, כמה משפחות בקטיגוריה של שלוש נפשות לחדר פלוס תישארנה?

(ב) מה מצב הכנת החוק בענין הסטנדרטיזציה?

שר השיכון ז. שרף:

אשר לשאלה הראשונה: אחרי ביצוע התכנית הזאת לא יוותרו משפחות בצפיפות של שלוש נפשות פלוס לחדר, אלא אם שוב באיזה מקום אשה תלד שלישיה ואז הצפיפות תגדל שוב. אבל לפי המצב שישנו, ולפי תהליך ההתפתחות, נוציא את התופעה הזאת מהחברה שלנו. הואיל ואנחנו מתחילים מלמטה למעלה, תהיה בעיה של שתי נפשות וחצי לחדר, או של שמונה נפשות בשלושה חדרים. בסוגים אלה אנחנו מטפלים גם היום. אלה הן בעיות קשות. למעשה, אנחנו מתחילים להכנס בפתרון גם בתכנית זו.

אשר לשאלה השניה בענין החוק לסטנדרטיזציה: הוא אושר בועדת השרים לעניני כלכלה. יש בירור עם שר הפנים. ישנה שאלה מי יהיה ממונה על ביצוע החוק. שר הפנים היה בחוץ לארץ. עכשיו נקיים את הבירור אתו. יש ערעור של שר העבודה.

שר העבודה י. אלמוגי:

אין ערעור. זה נתקבל כבר בועדת השרים לעניני כלכלה.

שר השיכון ז. שרף:

אינני מקבל את זה. אבל עוד אדבר אתך בענין זה. ואם יהיה ערעור, זה ילך לממשלה בשבוע הבא, ושבוועיים אחרי זה אוכל להגיש זאת לכנסת. החוק הזה קובע לא רק סטנדרטיזציה אלא גם שיטת-מידות אחידה. אבל זה כבר ענין טכני.

מ ח ל י ט י מ :

לאשר את תכנית חמש השנים לשיקום הדיור של 47,000 משפחות כמפורט במצורף בזה.

642. אכרזה על אזור שיקום בנחלאות - ירושלים

שר השיכון ז. שרף:

אבקש לאשר אכרזה על אזור שיקום בנחלאות בירושלים. אין לכם להבהל, זוהי אכרזה ואין אנו מחליטים כאן שום דבר.

שר התיירות מ. קול:

בנטוב ביקש זאת בשעתו.

שר השיכון ז. שרף:

בנטוב הכריז אכרזה, אחרי כן ביקש אישור. בין אכרזה ואישור צריכים לעבור לפי החוק תשנה חרשים. חשוב שאוכל להודיע שחידשנו זאת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני פשוט איני מבינה על מה מדובר.

שר השיכון ז. שרף:

חסמכי עלי.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מוכנה לסמוך עליך, אבל איני יכולה להגיד

שאני מבינה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אין התנגדות לאכרזה.

שד העבודה י. אלמוגי :

זהו אקט פורמלי.

שד הדתות ז. ורהפטיג :

אין התנגדות. אבל יש לי שאלות אותן אשאל בפעם

אחרת.

מ ח ל י ט י מ :

לאשר את החלטת הרשות לבינוי ופינוי של אזורי שיקום מיום ט' בכסלו תש"ל (19.11.69) לפרסם הודעה מוקדמת על כוונתה להכריז על אזור שיקום בנחלאות, ירושלים, כמשמעותה בחוק בינוי ופינוי של אזורי שיקום, תשכ"ה-1965.

643. המצב בבתי החולים הממשלתיים

שד הבריאות ו. שם-טוב :

ברצוני למסור במספר משפטים לממשלה על ההתפתחויות בבתי החולים הממשלתיים לאחר הפעלת התקנות ולהציע הצעה. באותו יום ששי שהפעלנו את התקנות, היינו מלאי חרדה האם העובדים יצייתו לצווי הריתוק או לא.

בינתיים, בימים האחרונים, חלה התפתחות חמורה. בעצם ישנה לעובדים הרגשה שהצבור אתם. לצערי הרכ, ועדת השירותים של הכנסת, ועדת העבודה של הכנסת והועדה המשותפת של שתי הועדות בראשותה של שושנה אלמולינו לא

התייצבו מאחורי הממשלה. היא עשתה לה מלאכה קלה, היא "הבינה" את העובדים. למעשה, השביתה לא היתה קלה לנו ונמנענו תחילה מללכת בדרך של צווים. אצל העובדים מתקבל הרושם שכל הציבור אחם וכל הכנסת איתם. ישנה איוו התמרמרות די גדולה. העובדים אינם רוצים להיות מרותקים יותר. ויש בין העובדים שתי קבוצות: האחת היא מיעוט קיצוני, היא קוראת לחדש מיד את השביתה למרות הצווים. ישנה קבוצה שניה ומסביבה הרוב של הועד, הסבורה שצריך לחדש את המשא ומתן ולהגיע לידי איזה הסדר עם הממשלה. אבל גם קבוצה זו אינה מוכנה להכנס למשא ומתן כל עוד הצווים הם בתוקפם.

לוא היינו עושים ז'סטה ומבטלים את הצווים, אני סבור שהיינו יכולים להכנס לאיזה הסדר עם רוב העובדים. אחרת יכולה להיות שם התמרדות ותחודש השביתה למרות שהצווים קיימים. אני רוצה להציע לממשלה שנודיע באמת על ביטול הצווים ונחדש את המשא והמתן.

גם הועד הפועל של ההסתדרות פירסם הודעה - לאחר ישיבה סוערת - שנוצרו התנאים לביטול הצווים.

היו איזה מגעים עם ועד העובדים ועם ראש ועד העובדים. ראש ועד העובדים אמר שלא ישבתו. אני יכול להגיד במאה אחוז שכך זה יהיה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לפי הופעתו בטלוויזיה אין הוא עושה רושם כזה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

מהמגעים שיש לי איתם, יש לי הרגשה שאם נבטל את הצווים, נוכל לחדש את המשא ומתן ולהסדיר את הסכסוך הזה. גם בציבור ידוע, שזוהי קבוצה מקופחת למדי. אם נחדש את המשא ומתן, נצטרך לעשות מאמץ נוסף לבוא לקראת העובדים. בתוספת של 50 ל"י לחודש, אפשר היה לספק אותם.

הצעתי היא שנחליט על ביטול הצווים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אם נבטל את הצווים ולא ניתן להם כל מה שהם דורשים, מה יהיה? אני מתארת לי שלו כתבת להם מכתב "כי כל מה שדורשתם תקבלו במשא ומתן", היו מקבלים את זאת, ואולי גם את זאת היו דוחים כיום. אבל אם זוהי הכוונה, לתת להם כל מה שהם דורשים, נעשה זאת בפשטות וניתן להם כל מה שהם דורשים. איני מבינה מדוע לא עשו זאת קודם לכן. אבל אם אין זאת הכוונה...

שר הבריאות ו. שם-טוב:

לא זאת הכוונה, לתת להם את הכל.

ראש הממשלה ג. מאיר:

ואחרי ביטול הצווים ילכו שוב לשביתה, הרי אני לא אצביע עוד פעם בעד ריתוק. אני אצטרף אז למפ"ם ולא יהיה ריתוק.

אין אני מבינה מדוע אי אפשר להזמין אותם בכתב למשא ומתן? הם עובדים. מה זאת אומרת שהם עובדים מרוחקים? הם שבתו ולא רצו לשמוע שום דבר. את כל התיאורים על מה שנעשה בבתי החולים שמעתי ממך, חשד שם-טוב, ולא ממשהו אחר.

אשר לשושנה אלמוזלינו, יש עוד שנים שלושה דברים שבהם אינני מסכימה אתה. מה אעשה? תחיה היא עד מאה ועשרים וגם אני חושבת לחיות עוד שנים אחדות. מה אוכל לעשות אם אין היא מסכימה? אני חושבת כי הענין הזה צריך להתברר במערך. אי אפשר שמערך אחד ידבר בחמישה קולות.

אבל אני שואלת אותך, השד שם-טוב: הרי גם אתה אינך חושב שצריך לתת להם כל מה שרצו. מה יהיה? יעשו אתנו חסד ויבואו למשא ומתן. אני מניחה שהפעם יהיו חכמים יותר וימסרו הודעה על השביתה בעוד מועד, שבועיים לפני השביתה.

שד העבודה י. אלמוגי:

גם הפעם מסרו הודעה לפני כן.

ראש הממשלה ג. מאיר:

ואז לא תוכלנה להיות טענות נגדם, והם ישבתו עוד הפעם.

שד הבריאות ו. שם-טוב:

האפשרות ישנה גם היום שלאחר שתיגמר תקופת הצווים ישבתו, ואנחנו נצטרך להתפשר איתם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

להתפשר איתם, אני מבינה. אני מניחה שנסית להתפשר אתם גם עד השביתה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אמרתי: בואו נחדש את המשא ומתן. וזאת מתוך כוונה להתפשר אתם. הם אינם נכנסים למשא ומתן כל עוד הצווים הם בתוקפם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

החינוך הפרולטרי שלי אינו נופל מהחינוך הפרולטרי של חייקה גרוסמן ולא של שושנה ארבלי-אלמוזלינו. אני יכולה להתמודד איתן. האם מישגו מכאן הלך מתוך שמחה לצווי ריתוק? קראתי לישיבה מיוחדת, קודם של המערך, ואחרי כן ישיבת הממשלה באותו יום, כאשר ראיתי אותך, שם טוב, איך אתה חי. בכל אופן, שמעתי את הקול שלך וקבלתי את זאת ברצינות. והא ראיה שבבוקר כולם קבלו את ההחלטה פה אחד. לא היה כל קול אחר. ראו שכאן סכנת חיים ממש. והנה, בציבור אומרים שאנחנו עשינו את זה. לא חשוב לי מה שאומרים. אבל האם אנחנו אמרנו אמת? האם אפקפק אף רגע שאמרתי לי את האמת על המצב שהיה בבתי החולים?

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אבל כיום אנחנו בשלב אחר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

תזמין אותם רשמית, או אתה או נציב שירות המדינה. תודיעו להם בצורה הרשמית ביותר: בבקשה להופיע למשא ומתן ביום זה וזה, בשעה זו וזו ובמקום פלוני או אלמוני. אבל אם לא יבואו - לא יבואו.

אם ישנה הצעה לבטל את צווי היתוק, אני אצביע נגדה. אולם אם יבוטלו צווי היתוק, לא אצביע יותר בעד צווי-ריתוק. זהו דבר חמור וחריף. אי אפשר לשחק בזאת. ממשיכה המשחקת בזאת, אינה רצינית. לא אעשה עוד פעם צווי-ריתוק. פעם היה ככה עם הדואר, בכל שעה הביאו לנו דעה אחרת.

לי היה הרושם, עד שחברינו התחילו לטפל בזה, שהדבר נתקבל בציבור באהדה, בהבנה ובברכה.

שד הבריאאות ו. שם-טוב:

היום המצב הוא אחר. בציבור אנחנו מותקפים

ביותר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

איפה גר הציבור הזה?

שד הבריאאות ו. שם-טוב:

תקראי את העיתונות של יום שני. הביטוי הוא

שהציבור הזה מקופח.

ראש הממשלה ג. מאיר:

האם נחיה מפיה של סילבי קשת?

שד האוצר ושד המסחר והתעשייה פ. ספיר:

לא חשתי שהציבור נגדנו. זועזעתי בישיבת הממשלה

מהתיאורים שלך.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לא היה לי שום מקור אחר מחוץ למקור של שם-טוב.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

בינתיים אנו מתווכחים בינינו. יש אנשים מוסמכים לכך. ישנו אלמוגי שטיפל בזאת, ישנו שר הבריאות יאריך ימים, ישנו נציב שירות המדינה. אם אני אצטרך לראות אותם, גם אני אצטרף. אבל לא ניכנס עכשיו לויכוח על מה שאיש מאתנו איננו יודע.

שר העבודה י. אלמוגי:

מה ששם-טוב לא מסר, הוא דבר הרבה יותר חמור. מה שהוא מציע עכשיו לממשלה, הוצע על ידי הועד הפועל של ההסתדרות והוצע על ידי ועדת-העבודה של הכנסת בראשותה של שושנה ארבלי-אלמוזלינו. היא הודיעה להם: הכנסו למשא ולמתן ולענין הפסקת צווי הריתוק. אותו הדבר החליט הועד הפועל של ההסתדרות שיש להמשיך במשא ומתן, יש להמשיך ולעבוד ולבטל את צווי הריתוק. מועצת העובדים ישבה על שתי ההחלטות - ההחלטה של הועד הפועל של ההסתדרות ושל ועדת-העבודה של הכנסת והחליטה שאין היא מקבלת את שתי ההצעות. מה אתה רוצה לעשות עכשיו? אם אתה מזמין אותם והם נכנסים למשא ומתן, ויש התחייבות מצדם שהם ממשיכים לעבוד - תוכל לבטל מיד את צווי הריתוק. כרגע לא חשיג שום דבר אם תבטל את צווי הריתוק.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מציעה שדו"ש המטפלים בזאת ימשיכו לטפל בזאת. צריך להיות איזה בטחון מינימלי שכעבור שבוע לא נעמוד בפני מצב כזה. מה פירוש הדבר? אתה יכול, כעבור שבוע, להגיע בבתי החולים לחולי נפש בדיוק לאותו מצב שתארת אותו בשעתו, שאתה פשוט דואג לאחים ולאחיות באותם בתי חולים. מה קרה תוך שבוע ימים? האם כל מה שאמרת אז היה רק חלום?

השר לקליטת העליה נ. פלד:

כל זה מסתבך ומחמיר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

האם אתם אחראים לכך, למה שיהיה בבתי החולים

כעבור שבוע?

שר הבריאות ו. שם-טוב:

זה נכון. אבל השביתה עלולה להתחדש כעבור שבוע

למרות צווי-הריתוק.

ראש הממשלה ג. מאיר:

תבוא אליהם לשיבה, אם הם יקבלו אותך, ותאמר להם: חטאתי, פשעתי, עויתי, כל מה שדציטם אתם יכולים לקבל, ונגמר העניין.

מ ח ל י ט י ם :

להטיל על שרי האוצר, הבריות והעבודה, יחד עם נציב שירות המדינה, לטפל במצב בתי החולים הממשלתיים.

הישיבה ננעלת

בשעה 15:35